

Land of National Parks North -hanke

Land of National Parks -hankkeen loppuraportti

1. Toteuttaja

Metsähallitus, Pohjanmaan–Kainuun Luontopalvelut

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Land of National Parks North

Hanketunnus 57663

3. Yhteenveto hankkeesta

Luontomatkailu on tällä hetkellä maailmalla kasvava trendi. Luontomatkailun valtavirtaistumisen myötä asiakaskunnan tarpeet ja odotukset ovat muuttuneet. Land of National Parks North -hankkeessa on kehitetty luontomatkailun infrastruktuuria Luontoaktiviteetit matkailun kärjiksi-aktivointihankkeessa tunnistettujen kärkiaktiviteettien pohjalta. Kyseisen hankkeen selvitystyön tuloksena Koillismaalla sekä kotimaisen että kansainvälisen matkailun kehittämisen kannalta tärkeimmiksi aktiviteeteiksi nousivat patikointi, pyöräily, melonta ja ns. wildlife eli luonnontarkkailu ja valokuvaus. Yksi aktivointihankkeen esille nostama kehittämistarve liittyen kaikkiin edellä listattuihin aktiviteetteihin on ollut helpouden lisääminen.

Hankkeen päätavoitteena oli kehittää Land of National Parks -alueen pohjoisosan (Kuusamo) luontomatkailuinfrastruktuuria siten, että se mahdollistaa jatkossa kansainvälisen matkailun kehittymisen ja kasvamisen alueella sekä monipuolisen luontoaktiviteettien tuotteistamisen alueen matkailuyritysten kautta. Hankkeessa on mahdollistettu luontomatkailun kasvua parantamalla reittien palveluvarustusta ja asiakasturvallisuutta kansainvälisten matkailijoiden ja kasvavien asiakasmäärien tarpeita vastaaviksi.

Hankkeen toimenpiteillä on pyritty myös takaamaan luontoarvojen säilymistä kasvavien kävijämäärien ja uusien aktiviteettien alla. Hankkeen toimenpiteet liittyivät tiiviisti Oulangan kansallispuiston sekä muiden Kuusamon merkittävimpien luontokohteiden reitistöjen kehittämiseen. Hankkeen hyödynsaajia ovat olleet alueen matkailuyritykset, omatoimiset matkailijat ja paikallisväestö. Ympärivuotisen matkailun edellytysten kehittyessä hankkeella on jatkossakin positiivista vaikutusta myös aluetalouteen.

Hanke toteutettiin ajalla 1.1.2018-31.12.2019. Hankkeen hallinnoijana toimi Metsähallitus, Pohjanmaan–Kainuun Luontopalvelut. Hankkeen osarahoittajana oli Kuusamon kaupunki. Hankkeen kokonaisbudjetti oli 411 121 €.

Raportti

4.1 Hankkeen tavoitteet

4.1.a. Ylemmän tason tavoitteet

Hankkeen päätavoitteena on kehittää Land of National Parks alueen pohjoisosan (Kuusamo) luontomatkailuinfrastruktuuria siten, että se mahdollistaa kansainvälisen matkailun kehittämisen ja kasvamisen alueella sekä monipuolisen luontoaktiviteettien tuotteistamisen.

Land of National Parks North -hanke

Hankkeessa mahdollistetaan luontomatkailun kasvua parantamalla reittien palveluvarustusta ja asiakasturvallisuutta kansainvälisten matkailijoiden ja kasvavien asiakasmäärien tarpeita vastaaviksi.

4.1.b. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen keskeiset tavoitteet jaotellaan kehitettävien kärkiaktiviteettien mukaisesti. Kainuukoillismaan puistoalueella kärkiaktiviteetteja ovat maastopyöräily, vaellus, melonta ja wildlife.

Tämä toteutettiin mm. rakentamalla taukokatoksia, korvaamalla pitkoksia ja portaita sorastuksella ja pengerryksellä. Jyrkimpiin rinteisiin on tehty turvallisuutta lisääviä köysikaiteita. Näin on saatu ympärivuotisesti turvallisemmat reitit asiakkaiden ja ohjelmapalveluyritysten käyttöön.

4.2 Toteutus

4.2.a. Toimenpiteet

Hankkeen toimenpiteillä aikaan saadut uudet palvelut on jaoteltu kehitettävien kärkiaktiviteettien mukaisesti. Liitteenä toteutettujen kohteiden sijaintikartta ja valokuvaraportti.

Kohteiden toimenpidesuunnitelmat lähetettiin ennen niiden toteuttamista Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen y-osastolle nähtäväksi. Vastauksessaan ELY-keskuksen y-osaston ylitarkastaja Tupuna Kovanen ei nähnyt esteitä kohteiden toteuttamiselle esitetystä laajuudesta.

1. Melonta

Melontaa varten parannettiin Oulankajoella vesireittien, rantautumispaikkojen ja koskien ylitysten merkintää maastossa uusilla isoilla maasto-opasteilla. Taivalkönkään yläpuolella olevan melojien taukopaikan palveluvarustusta parannettiin rakentamalla uusi käymälä sekä rantautumispaikka. Nurminiemeen rakennettiin uusi kanoottiränni mahdollistamaan kanoottien siirron melontayrittäjille ja omatoimisille melojille.

- Oulankajoen melontaopasteet, liitteen kuvat 1.1 ja 1.2
- Nurminiemen kanoottiränni, liitteen kuvat 1.3 ja 1.4
- Taivalkönkään yläpuolella olevan melojien taukopaikan käymälä, liitteen kuva 1.5

2. Melonta & patikointi

Kitkanniemelle linjattiin ja kestävästi luonnon monimuotoisuuden kannalta parempi reitti melonnan ja patikoinnin yhdistämiseksi.

-Kitkanniemen yhdysreitti, liitteen kuvat 2.1 ja 2.2

3. Pienen karhunkierroksen toimenpiteet

Päiväpatikointituotteiden, helpon vaelluksen ja wildlife yhdistelmien parantamiseksi Pienellä Karhunkierroksella Harrisuvantoon ja Siilastuvalle rakennettiin uudet isot taukokatokset. Samalla uudistettiin taukokatosten pihapiiripalveluita. Asiakasturvallisuuden lisäämiseksi Pienen karhunkierroksen varrelta poistettiin pitkoksia ja portaita, tehtiin köysikaiteita jyrkimpiin kohtiin, parannettiin riippusilloille johtavia portaita sekä uusitaan Niskakosken riippusillan kaideverkko. Poistetut pitkoksia ja portaita korvattiin asiakkaan kannalta turvallisimmilla ja kestävimmillä pengerryksillä ja sorastuksilla. Asiakasviihtyvyyden lisäämiseksi reitin varrelle tehtiin lisää taukopenkkejä.

- Pienen karhunkierroksen toimenpiteet, liitteen kuvat 3.1-3.8

Land of National Parks North -hanke

4. Ristikallion reitti

Reitin alkupäätä kestävästi pitkostamalla ja uusittiin portaita

- Ristikallion reitti, liitteen kuvat 4.1 ja 4.2

5. Valtavaara-Pyhävaaran luonnonsuojelualue

Alueella suunniteltiin ja rakennettiin uusi Konttaisen Kuhaus -rengasreitti. Valtavaara-Pyhävaaran suojelualueen kolmen erillisen osan ja niillä olevien päiväreittien välistä kytkeytyneisyyttä parannettiin kehittämällä Rukan ympäri kiertävää, ympärivuotista reittiä, joka mahdollistaa eri aktiviteetit alueella. Tähän liittyen Rukan Ympärysreitti – Saaruan ja FIS5-ladun välinen osuus parannettiin ja osin uudelleen linjattiin turvallisemmaksi.

- Konttaisen Kuhaus, liitteen kuva 5.1
- Rukan ympärysreitti, liitteen kuvat. 5.2 -5.5

6. Hyöteikönsuon ja Vaaranpolun toimenpiteet

Närängän saavutettavuuden parantamiseksi rakennettiin uudet pitkokset Hyöteikönsuon ylittämiseksi ja Vaaran polulle.

- Hyöteikönsuon ja Vaaranpolun toimenpiteet, liitteen kuva 6.1 ja 6.2

7. Maastopyöräily

Kouervaaran reitti osin uudelleen linjattiin ja kestävästi sekä maastopyöräilyyn että vaellukseen ja polkujuoksuun sopivaksi.

- Kouervaaran maastopyöräreitti, liitteen kuvat 7.1-7.6

4.2.b. Aikataulu

Hankkeen tukipäätös saatiin 5.6.2018 ja hanke toteutettiin 2019 loppuun mennessä.

Osa hankkeen hankinnoista toteutettiin omalla riskillä jo ennen rahoituspäätöstä toteutusaikataulun varmistamiseksi.

4.2 c. Resurssit

Hankkeessa toimi projektipäällikkö 50 % työajalla. Hankesihteeri työpanos oli 1httk. Toimenpidesuunnitteluun ja rakentamistoimenpiteisiin omaa työvoimaa suunniteltiin käytettäväksi noin 8,5 htk ja lisäksi määräaikaisia rekrytointeja noin 34,13 htk.

Lisäksi hankkeessa toimivat asiantuntijoina suunnittelija Taneli Kaakinen Kuusamon kaupungilta, suunnittelija Pekka Veteläinen, biologi Tiina Laitinen ja luontovalvojat Rauno Koramo, Simo Hyrkäs, Erkka Pitkänen ja Tapani Seppänen Metsähallitukselta.

Hanke toteutettiin pääsääntöisesti luontopalvelujen omana työnä, työssä tarvittavat materiaalit, mm. puutavara ja murskeet, kilpailutettiin. Osa hankkeen töistä toteutettiin ostopalveluna mm. Kouervaaran maastopyöräreitti ja Rukan ympärysreitti.

4.2.d. Toteutuksen organisaatio

Hanke on Metsähallituksen oma hanke ja sijoitettu Luontopalveluiden Kainuu-Koillismaan

Land of National Parks North -hanke

puistoalueen kustannuspaikalle. Luontopalvelut on ollut hankkeen päätoteuttaja. Kuusamon kaupunki on ollut hankkeen osarahoittaja.

Hankkeelle ohjausryhmän muodostavat rahoittajan edustaja Pirjo Onkalo, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta, Jukka Väisänen, Kuusamon kaupungilta, Mats Lindfors, Ruka-Kuusamo matkailuyhdistyksestä ja Leena Jartti, Metsähallituksesta, sekä ohjausryhmän sihteerinä toimi hankkeen projektipäällikkö Heikki Haataja.

Hankkeesta viestittiin hankkeen eri toteutusvaiheissa paikallis- ja maakuntatason tiedotusvälineille. Lisäksi eri toimenpiteistä ja tuloksista on viestitty aktiivisesti www, luontoon.fi sivuilla. Sosiaalinen media on ollut keskeinen työväline viestittäessä suoraan asiakkaillemme ja sidosryhmille sekä muille yhteistyökumppaneillemme.

4.3.e. Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen toteutuneet kustannukset ylittivät budjetoidut yht. 10 338,59 € / 2,51 %.

Sisäinen tilaus 40007575 Land of National Parks North Assi MH 747/2018 9.1.2020
Maaseuturahasto, hankenumero 57663, päätös 5.6.2018

Hankkeen vastuhenkilö Sari Alatossava, projektipäällikkö Heikki Haataja, hankesihteerit Marita Liikanen
Hankkeen toteutusaika 1.1.2018 - 31.12.2019

Kustannuslajit		Bmaara	Budjetoitu			Tot yht		
			2018	2019				
Henkilöstökulut palkat toimih		4001000	84 270	35086,23	34881,46	69 967,66	83,03 %	
Henkilöstökulut palkat työntekijät		4001001	90 431	60225,99	54287,71	114 513,70	126,63 %	89 169,17 palkat
Matkakustannukset projp		4002000	5 000	4499,15	2760,96	7 260,11		
Matkakustannukset työntekijät		4002001	28 434	9917,18	8495,09	18 412,27		
Ostopalvelut, tarvikkeet ja Laitteet		4003000	202 986	11129,88	5863,98	16 993,84		211 306 Ostopalvelut yhteensä käytetty
Vesireittien viittoitus		4003001		0,00	4304,04	4 304,04		
Taivaiköngäs melojien laukopaikka		4003002		895,20	780,57	1 675,77		
Nurminen melontap		4003003		476,61	0,00	476,61		
Jäkälmäka-Karhunkierros melontap		4003004		0,00	3976,39	3 976,39		
Pieni Karhunkierros		4003005		19500,77	27305,23	46 806,00		
Ristikkaiton reitti		4003006		0,00	4414,37	4 414,37		
Vaivavaara-Pyhävaara		4003007		0,00	17999,31	17 999,31		
Näränkä		4003008		20274,27	545,60	20 819,87		
Kouervaaran maastopyöräreitti		4003009		22419,20	71420,87	93 840,07		
			0	9,00	0,00	9,00		
Rakentaminen Yhteensä			411 121	184 433,48	237 035,56	0,00	102,52 %	-10 348

Rahoitus		Nimike	Rahia	Budjetoitu			Tot yht	Budj%	TOT YHT	TOT 2018	TOT 2019	Käyttämä	
				2018	2019								
EMR		4000840	4048	246 673	110860,00	136 013,00	0,00	246 673,00	60,0 %	58,5 %	60,00 %	57,36 %	0,00
MH vak.työpanos			4031	33 878	16384,82	27 841,22	0,00	44 226,04	8,2 %	10,5 %	8,88 %	11,75 %	-10 348,04
MH (hanke 40005731-40672)			4033	68 570	29574,66	35 995,34	0,00	68 570,00	16,7 %	16,3 %	16,04 %	16,45 %	0,00
Kuusamon kaupunki			4080	62 000	27814,00	34 186,00	0,00	62 000,00	15,1 %	14,7 %	15,08 %	14,42 %	0,00
					-9,45	0,00	0,00						-9,45
Kaikki yhteensä			0	411 121	184 424,03	237 035,56	0	421 459,59	100,0 %	100,0 %	100,01 %	100,00 %	-10 348,04

maksettu		110 654,62		
		794000-40672-4031		
		246 673,00	110 654,62	136 018,38
		102 448,00	45 956,98	56 491,04
		62 000,00	27 812,45	34 187,55
		411 121,00	184 424,03	226 696,97

10 338,59 jää pois maksatushakemuksesta

Land of National Parks North -hanke

Hankkeen rahoitus toteutui rahoitussuunnitelman mukaisesti.

Hankkeen hyväksytty rahoitussuunnitelma

Hankkeen hyväksytty rahoitus on yhteensä 411 121,00 euroa alla esitetyn rahoitussuunnitelman mukaisesti.

Rahoituslaji	Haettu euroa	Hyväksytty euroa
Haettava tuki / avustus	246 673,00	
EU-osuus		172 670,82
Valtio		74 002,18
Kunnan suora rahoitus hankkeeseen	62 000,00	62 000,00
Muu julkinen tuki	102 448,00	102 448,00
Julkinen tuki yhteensä	411 121,00	411 121,00
Rahoitus yhteensä	411 121,00	411 121,00
Kokonaisrahoitus	411 121,00	411 121,00
	Haettu yht. : 411 121,00	Hyväksytty yht. : 411 121,00

4.2.f. Raportointi ja seuranta

Hankkeen etenemistä ja toteutusta raportoitiin ohjausryhmän kokouksissa ja vuosittaisten maksatushakemusten yhteydessä. Ohjausryhmän kokouksia pidettiin yhteensä kaksi. Ja viimeisenä hankkeen päättökokous. Maksatushakemukset on tehty vuosittain, yhteensä 2 kpl.

4.2 g. Toteutusoletukset ja riskit

Hankkeen riskit liittyvät lähinnä odottamattomiin kustannuksiin reitistön palveluvarustuksen rakentamisessa. Mikäli odottamattomia kustannuksia syntyy, voidaan toimenpiteitä joutua priorisoimaan tai sopeuttamaan.

Keli- ja sääolosuhteet saattavat vaikuttaa rakentamisen aikatauluun. Toimenpiteitä voidaan kuitenkin osittain sopeuttaa keli- ja sääolosuhteiden mukaan, koska hankkeen toimenpiteet jakautuvat kahdelle vuodelle.

Yksi hankkeen riskeistä liittyy hankkeiden kokonaisvaltaiseen hyvään johtamiseen. Valtakunnan tasolla ja Kainuu -Koillismaa puistoalueella on samaan aikaan käynnissä monta investointityömaata, jolloin johtamisen ja henkilöstön resurssien ja kaluston riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota.

4.3 Yhteistyökumppanit

Hankkeessa osarahoittajana ja yhteistyökumppanina on ollut Kuusamon kaupunki. Hankkeen keskeinen yhteistyökumppani on ollut Ruka-Kuusamon matkailuyhdistys.

4.4 Tulokset ja vaikutukset

Kuusamon ja Sallan kuntien alueelle sijoittuvan Oulangan kansallispuiston palveluista hyötyvät sekä paikallisväestö että matkailijat. Kuusamon ja Sallan kuntien yhteinen väestömäärä oli vuoden 2019 lopussa 18 526. Oulangan Kansallispuistossa kävijöiden määrä vuonna 2019 oli yhteensä n. 189 300.

Hankkeen aikana työllistyneiden määrä kasvoi arviota suuremmaksi n. 14 %, mihin osaltaan on vaikuttaneet työkohteiden sijainnit, etäisyydet ja vaikeat maasto-olosuhteet. Työmäärä kasvu

Land of National Parks North -hanke

osaltaan vaikutti lievään n. 2, 5 % suuruiseen hankebudjetin ylitykseen. Työvoima palkattiin kokonaisuudessaan hankkeen vaikutusalueelta.

Ostopalveluina hankitut urakat kilpailutettiin avoimella menettelyllä Hilmassa ja urakat voittivat ja toteuttivat paikalliset urakoitsijat.

Hankkeen myötävaikutuksella aikaan saadut uudet palvelut edelleen kehitettävät ja parantavat merkittävästi Koillismaan puistoalueen suosituimpien kärkiaktiiviteettien maastopyöräilyyn, vaelluksen, melonnan ja wildlife-retkeilyn harrastusmahdollisuuksia.

Kokonaisuutena arvioiden hanke onnistui hyvin ja asiakkailta saatu palaute parantuneista palveluista on ollut erittäin myönteistä. Hankkeen hyvään onnistumiseen merkittävästi vaikutti hyvä ja tiivis yhteistyö hankkeen keskeisten yhteistyökumppanien Kuusamon kaupungin ja Ruka-Kuusamon matkailuyhdistyksen kanssa.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Päätyneen hankkeen toimenpiteillä on saatu kehitettyä LoNP-alueen pohjoisosan retkeilypalveluita sekä eri aktiiviteettien että yleisen asiakasturvallisuuden näkökulmasta. Seuraavassa vaiheessa olisi tärkeää edelleen jatkaa LoNP-alueella työtä asiakasturvallisuuden, alueella työskentelevien henkilöiden työturvallisuuden sekä ympäristönäkökohtien yhä paremman huomioimisen parissa. Erilaisilla toimilla tulisi varmistaa luontomatkailun eri aktiiviteettien mahdollisuudet tulevaisuudessa kestäväällä

pohjalla sekä ekologisen että sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta. Tämän kestävyuden varmistaminen vaatii kokonaisvaltaista alueiden ja niiden käyttömuotojen hahmottamista, tulevaisuuden tarpeiden ja haasteiden tunnistamista ja innovatiivista lähestymistä eri ratkaisujen osalta. Tulevaisuudessa ratkaisuisia tulisi yhä suuremmassa määrin pystyä huomioimaan vihreät arvot ja ympäristönäkökohdat.

6. Allekirjoittajat ja päiväys

Kuusamo 15.6.2020

Leena Jartti
Ohjausryhmän puheenjohtaja

Heikki Haataja
Projektipäällikkö, ohj. ryhmän sihteeri

Liite:

Sijaintikartta ja valokuvaraportti Land of National Park North-hankkeen loppuraporttiin

Loppuraportti liitteineen on ladattavissa linkistä <https://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/2458>